

Αρκεί να «διανοηθούμε» τη ρήξη με την Ε.Ε.;

Η κυβέρνηση πρέπει να πείσει την Ε.Ε. ότι είναι έτοιμη για όλα

Grexit εσείς,
German Exit
εμείς!

Του Κωνσταντίνου Καβουλάκου*

Στη συνέντευξη Τύπου μετά το Ευρογκρουπ της 20ής Φλεβάρη, ο Έλληνας ΥΠΟΙΚ Γιάνης Βαρουφάκης δήλωνε ότι το καλό αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης με τους «εταίρους» οφείλεται στο γεγονός πως η νέα κυβέρνηση έκανε κάτι που καμία προηγούμενη δεν είχε κάνει: «Διανοήθηκε» τουλάχιστον τη δυνατότητα της ρήξης με τους «συνομιλητές» της. Ίσως αυτό να αληθεύει, ίσως πράγματι η κυβέρνηση της Ελλάδας να «διανοήθηκε» κάτι τέτοιο. Αρκεί όμως αυτό απέναντι στη σκληρή πραγματικότητα της σημερινής Ευρώπης;

Πρώτα πρέπει να δούμε ποιο είναι το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης. Είναι μια αμφίσημη «απόφαση» που επέτρεψε στους Έλληνες να μιλούν για «νέα αδιέξοδα» και «τέλος της λιτότητας», την ίδια ώρα που ο Σόιμπλε την παρουσίαζε με τη γνωστή χαιρεκακία του ως αναγκαστική «συνάντηση» της νέας ελληνικής κυβέρνησης «με την πραγματικότητα» και εγκατάλειψη των «νειρών» της, διευρωτώντας σαρκαστικά πως θα μπορούσε τώρα να την εξηγήσει στους ψηφοφόρους της.

Όμως καμία από τις δύο αναγνώσεις δεν είναι εντελώς ορθή. Η γερμανική νίκη, για την οποία κουχούνται ο Σόιμπλε και το γερμανικό ΜΜΕ, είναι σίγουρα «κέρρεος». Παρά την εκ των προτέρων δεδομένη υπεροπλία των αντιπάλων της, η στριμωγμένη στη γωνία Ελλάδα τόλμησε να αμφισβητήσει ανοικτά όλα τα νεοφιλελεύθερα και νεοαποικιοκρατικά δόγματα της κυρίαρχης ευρωπαϊκής πολιτικής. Επί τρεις εβδομάδες οι αγραβάτωτοι της ελληνικής κυβέρνησης ηγαινοέρχονταν στα ευρωπαϊκά όργανα λέγοντας τα πράγματα στο να όνομά τους; πλήρης κοινωνική και οικονομική αποτυχία του ελληνικού «προγράμματος διάσωσης», «ανθρώπινα καταστροφή», μη βιωσιμότητα του χρέους κ.ο.κ.

Η ωμότητα της επιβολής

Τα όπλα που χρησιμοποιήσαν οι αντίπαλοί τους για να τους φραντζαρίσουν είναι από τα πιο βαριά που διαθέτουν. Δραστηρικές περιορι-

σμός της ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών, συνεχείς ακληρές και αλαζονικές δηλώσεις, μπλόφες για Grexit μέσω δημοσιευμάτων, ανυπαχώρητη στάση μέχρι το τελευταίο λεπτό κ.ο.κ. Δεν είναι λοιπόν περιέργο που η Γερμανία επιβλήθηκε για άλλη μια φορά στην ιστορία της. Κι όμως: Η ωμότητα της επιβολής είναι τέτοια που ο καθένας κατανοεί πως δεν δημιουργεί προϋποθέσεις μιας σταθερής και ηγεμονικής διακυβέρνησης της ενωμένης Ευρώπης.

Το τοσαλάπημα των ελληνικών «νειρών» είναι βέβαιο ότι θα καταγραφεί στην ιστορία ως επισφράγιση του διαζυγίου της Ε.Ε. από τις αρχές της δημοκρατίας και της λαϊκής κυριαρχίας. Όχι με την έννοια της κατάργησης των τυπικών δημοκρατικών αρχών, αλλά με την έννοια της άρνησης της ίδιας της πραγματικότητας της θεσμικά εκφρασμένης πλέον διαμετρητικής μιας χλιβαροασανισμένης ευρωπαϊκής χώρας. Μια εξουσία που αρνείται την πραγματικότητα δεν έχει μέλλον, ακόμα κι αν έχει θριαμβευτικό παρόν.

Αλλά ούτε το μέλλον της ελληνικής πλευράς διαγράφεται ιδιαίτερα ρόδινο μετά την εκβιασμένη «συμφωνία». Και με την συνέχιση του «τρέχοντος προγράμματος» μεταμφιεστικής ψλωσικά, αλλά η ουσία είναι ότι δεν βρισκόμαστε μπροστά στο τέλος της λιτότητας. Είμαστε – στην καλύτερη περίπτωση – στην αρχή ενός αγώνα τεσσάρων μηνών για μια κάποια βελτίωση των όρων επιβολής της λιτότητας και, ενδεχομένως, για την «εξυμνησμένη» του εξωτερικού μας χρέους. Μέτα αποφευχθήκαν μεν, με αντάλλαγμα όμως της

αναστολή της κατάργησης των ισχυόντων μονοκακών νόμων. Ο συμβιβασμός, στον οποίο θα επιχειρήσουν να μας εξωθήσουν τον Ιούνιο, θα είναι σίγουρα πιο δυσμενής, εάν δεν υπάρξει στο μεταξύ κάποιο – μάλλον απίθανο – θεματικό ανατροπή του συσχετισμού δυνάμεων στην Ευρώπη.

Τα ασφικτικά περιθώρια

Έτσι, τα περιθώρια για εμάς τους Έλληνες είναι ασφικτικά. Αν και τα ορθολογικά επιχειρήματα είναι πράγματι με το μέρος μας, η «ακληρή πραγματικότητα» που μας πετάει στη μούρη ο Σόιμπλε είναι ότι το ευρωπαϊκό «δεσφί της δημοκρατίας και του διαφωτισμού» δεν βρίσκουν αυτήν τη στιγμή γόνιμο έδαφος στη «θεσμική Ευρώπη». Στη θέση τους έχει μείνει μόνο ένα «μεταδημοκρατικό» περιβλήμα, στολισμένο περίτεχνα με ψυχολογιστικές κρημνές της «ορθολογικότητας», των «κανόνων» και της «εμπιστοσύνης». Ερμηνείες οι οποίες στηρίζουν την επιβολή ενός σκληρού νεοφιλελεύθερου δογματισμού και ενός βαθύτατου πολιτικού αυταρχισμού που τρέφει υπογείως τα νεοφασιστικά πολιτικά μορφώματα σε ολόκληρη τη Γηραιά Ήπειρο.

Αντίθετα ωστόσο προς αυτό που φαίνεται να νομίζει ο Σόιμπλε, οι Έλληνες είναι ρεαλιστές και γνώριζαν εκ των προτέρων ότι θα καταλήγουμε σε κάποιο, όχι και τόσο ευνοϊκό συμβιβασμό. Άλλωστε δεν έχουν συνηθίσει να είναι οι θριαμβευτές της ιστορίας. Η ήττα τους είναι γνώριμη ως εμπειρία, γι' αυτό και αντί για τη «έκρη» προκρίνουν αυθόρμητο τις τελευταίες ημέρες τη διαφιλοίτηση της «αδιορρέσιμής» τους. Η

πλατιά υποστήριξη τους προς τη νέα κυβέρνηση ενδέχεται έτσι να μην υποχωρήσει τόσο εύκολα όσο ελπίζουν οι εξωτερικοί και εσωτερικοί της αντίπαλοι – τουλάχιστον όσο θα διατηρηθεί η αίσθηση ότι η κυβέρνηση αγωνίζεται για κάτι καλύτερο.

Ωστόσο, μετά την πρώτη ψυχρολουσία, η τακτική, ακόμα και η στρατηγική της χώρας, δεν μπορούν να μείνουν ίδιες. Στο παιχνίδι των εκβιασμών που παίχτηκε τελικά, η χώρα μας είχε ως μόνο παράδοξο ατού την απειλή της εξόδου από το ευρώ. Αν και κάποιες στιγμές η κυβέρνηση άφησε να εννοηθεί ότι το ενδεχόμενο αυτό είναι υπαρκτό, η εικόνα που έδωσε ήταν ότι δεν ήταν αληθινά έτοιμη να παει ένα μεγάλο «όχι». Και πράγματι δεν ήταν, από τη στιγμή κατά την οποία ο ΣΥΡΙΖΑ στέρνιζε όλη τη στρατηγική που τον οδήγησε στην εξουσία στην ιδέα ότι μπορεί να διαπραγματευτεί χωρίς να διακινδυνεύσει τη θέση της χώρας στην ευρωζώνη.

Σήμερα τα πράγματα τείνουν να αλλάζουν άρδην σε σχέση με την προεκλογική περίοδο, καθώς οι πρόσφατες εμπειρίες της «διαπραγματευτικής» ευνοούν τη συνειδητοποίηση και την απόρριψη του λαού. Οι συνεχείς κινδυνολογίες για το επικείμενο Grexit έχουν κουράσει αφόρητο. Άλλωστε γι' αυτό ακριβώς έγινε δυνατή μια «αντιμνημονιακή» κυβέρνηση. Συγχρόνως, πιο πολύ από τις νέες ταλαιπωρίες και τα βάσανα μιας επίσημης χρεοκοπίας, όλο και περισσότεροι Έλληνες φοβούνται την επιστροφή στην ηθική απαξίωση και την ταπείνωση των πέτρινων χρόνων των μνημονίων.

Ο ΣΥΡΙΖΑ και η κυβέρνησή του οφείλουν να λάβουν υπόψη και να ενισχύσουν αυτήν τη δυναμική, ετοιμάζοντας παράλληλα με σοβαρότητα το λεγόμενο «σχέδιο Β» μιας οργανωμένης εξόδου από το ευρώ, το οποίο μέχρι τώρα εξορκίζουν. Μια τέτοια προετοιμασία θα παίξει σίγουρα αποφασιστικό ρόλο στις ακόμα πιο δύσκολες διαπραγματεύσεις που θα ακολουθήσουν μέχρι τον Ιούνιο. Γιατί δεν αρκεί, όπως λέει ο Γιάνης, να «διανοηθούμε» τη ρήξη. Θα πρέπει να πείσουμε τον αντίπαλο ότι θα προχωρήσουμε σε αυτήν αν χρειαστεί. Και ο μόνος τρόπος γι' αυτό είναι ο αντίπαλος να γνωρίζει ότι είμαστε επαρκώς προετοιμασμένοι. Μονο έτσι θα μπορούσε ίσως να υπάρξει ένας αληθινά «έντιμος» συμβιβασμός τον Ιούνιο και να μη μένουμε στη «σύντηξη άνοχη» της αριστερής διακυβέρνησης της χώρας.

* Ο Κωνσταντίνος Καβουλάκος διδάσκει Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο Κρήτης